

Stensmark Herregårdslandskab

DDO©COWI

Naturgeografisk beskrivelse

Herregårdslandskabet er beliggende i et morænelandskab, formet under sidste istid; Weichel-istiden, og er præget af nodrøstisens erosion af landskabet. Der er i undergrunden stor forekomst af Danienkalk, som de fleste steder ligger ganske tæt på jordoverfladen.

I områdets vestlige side rejser sig til et storbakket plateau, og landskabet falder svagt og jævnt mod Kattegat i nordøst.

I områdets sydøstlige del er Åle bugt Marine forland og litorinaskrænterne fremherskende. Hele området var i Stenalderen havområde, hvad det lavtliggende og helt flade landskab også klart indikerer. Som følge af den landhævning, der har fundet sted på Norddjursland siden Weichel-istiden, ligger området nu i en lav kote.

Områdets storbakkede landskab og det østlige marine forland gør, at landskabet må arakteriseres som storskalalandskab.

Farvandsområdet er åbne indre danske farvande og kysttypen er bugt med åben kyst og middel bølgepåvirkning. Havbunden er stejlt skrånende havbund, og når hurtigt dybder på omkring 9-14 meter. Havbunden er kalkgrund. Strandbredden er smal stenstrand og kystlinien i områdets nordlige del løber over i det tilgrænsende områdes klintekyst. Havet er synligt fra bakkeplateauet og litorinaskrænterne i områdets sydlige del.

Kulturgeografisk beskrivelse

Det hævede plateau og de åbne strandensområder er karaktergivende for området. Det tørre klima, som kender tegner området langs kysten, har frembragt et næsten steppeagtigt landskab med nøjsomme planter. Af eneste bevoksning er skovplantningerne og den lange allé ved Stensmark samt en mindre skovplantning i områdets nordlige del. Nordsøstiens tracé går gennem området.

De dyrkbare områder er intensivt dyrket landbrugsland. Dele af strandene afgræsses.

Herregården Stensmark ligger på Djurslands østligste pynt ved Fornæs Fyr. Hovedbygningen blev opført som enkesæde i 1872 af godset Katholms daværende ejer. Ud over husmandsbrug er der ingen nævneværdig bebyggelse i området.

Nord for Store Sandvig bugten ligger et lille landingssted med træhuse, småbåde og grej til tørring.

Der er ingen nævneværdige tekniske anlæg bortset fra Fornæs Fyr og en sendemast.

Stensmark Herregårdslandskab og landingsstedet nord for Lille Sandvig udgør en kulturhistorisk helhed og Fornæs Fyr er et oplevelsesrigt element.

Visuel beskrivelse

Det smukke og særprægede kystlandskab og det forhøjede moræneplateau er, sammen med alléen, bøgeskoven og herregårdsbygningerne, karaktergivende for området.

De fredede strandområder med de lave og det åbne kystlandskab præges af store overdrevsarealer på såvel kystskrænter som forland og Fornæs Fyr giver med sit kampestenstårn en karakteristisk oplevelse af storskalalandskab.

Herregården Stensmark, hvis hovedbygning er højt beliggende og omgivet af mindre park med store træer, præger i stor udstrækning landskabet sammen med den fine allé langs kysten.

Områdets skala må - ved de karakterstærke, visuelle elementer - kategoriseres som stor, og det opleves som visuelt og støjmæssigt roligt. Dog med undtagelse af udsigter fra den sydlige del mod Grenaa by's havneanlæg, hvor karakterområdets oplevelse af storlandskab og oprindelse ødelægges af industrikvarterets komplekse og uskønne facade.

Kysten er uberørt i hele karakterområdets udstrækning. Den visuelle sammenhæng langs kysten er god, set fra selve stranden og skrænterne, der rejser sig som overdrev et stykke inde på strandengene. Strandbredden er skiftende mellem stenstrand, sandstrand med præg af vig samt strandeng. Meget få bygninger i kystens og engenes nærhed gør, at området har en særlig stemning af statisk uberørthed i forhold til oprindelse. Denne stemning skyldes primært, at der er tale om få ejere og ens pleje af området.

Litorinaskrænterne og kystforlandet er oplevelsesrige områder. Landskabskarakterens intakthed i forhold til den kulturhistoriske oprindelse er god og tidsdybden er mellem 0 og 200 år.

Stensmark Herregårdslandskab er udpeget som Bevaringsværdigt Landskab i Kommuneplan 2013. Nøgleteksterne er: Store udsigter, herregårdsbygninger, store markenheder, gammel skov med markante skovbryn, markant allé samt åbent og uforstyrret kystlandskab med fyrtårn og landingssted.